

מבט מרחוק על שביל צבעי הרמון

תנור אפיית החרסית

ציר צבעי הרמון
רשות הטבע והגנים והקרן לשיקום מחצבות שיקמו את אזור הכרייה והחציבה הנטוש בלב מכתש רמון. זהו ציר צבעי הרמון - מוזיאון גיאולוגי פתוח, החושף שלל סלעים ססגוניים ותופעות טבע מרתקות
כתב וצילם: יעקב שקולניק

איך מגיעים? מכביש מכתש רמון (כביש 40, בין סימני הקילומטרים 86-87), כ-3.5 קילומטרים מדרום לכניסה למנסרה, פונים מזרחה בדרך עפר חדשה וטובה. קו הפרדה לבן אינו מאפשר פנייה שמאלה לבאים ממצפה רמון. הבאים מכיוון זה ימשיכו עוד כקילומטר, ירדו לדרך העפר שפונה ימינה מהכביש ויחזרו בזהירות לכניסה לדרך.
חניה: יש אופי המסלול: נסיעה ותצפיות **דרגת קושי:** משפחות נגישות: כן
שביל: רכב מים **לשתייה:** בחניון בארות **אורך המסלול:** כשבעה קילומטרים **משך הטיול:** כשעתיים **עונה מומלצת:** כל השנה **מקום לפיקניקים:** חניון בארות **הדלקת אש:** מותרת בחניון בארות **רחצה במים:** אין **חניון לילה:** חניון בארות **הוראות בטיחות:** 1. בשל קו הפרדה לבן, הפנייה מכביש 12 לדרך העפר המובילה לראש המסלול אפשרית מכיוון אילת בלבד. נועז לאט ובזהירות בין הסלעים. 2. במהלך הנסיעה יש להחנות את הרכב ברחבות החניה המיועדות לכך **מפה:** מפת טיולים וסימון שבילים מערב הר הנגב (גיליון מס' 18) **כניסה חינם**

בשנים הראשונות להקמתה, זיהתה מדינת ישראל את מכתש רמון ככר להפקת מחצבים. המרחב שבין גבעות רבד וחניון בארות שימש במשך שנים רבות אתר כרייה וחציבה של ח"צ (חרסית דמוית צור), חומר גלם לייצור לבנים ומוצרים חסיני אש.

תצפית למחצבה משוקמת ותחנת האכלה לנשרים

התחתרות מכתש רמון חשפה שכבות סלע קדומות ועשירות במינרלים תעשייתיים שונים. ניצול מחצבים אלה החל כבר לפני 4,500 שנה. במדינת ישראל הצעירה הוקמו מחצבות בשטח המכתש והן פעלו בו עד לתחילת שנות האלפיים. מחצבת הקאולין פעלה במקום עד שנת 2001. קאולין הוא מינרל חרסיתי רך, בדרך כלל בצבע לבן, שנרד לפני כ-160 מיליון שנה. כאשר הקאולין סופח מים הוא מתגמש וכאשר אופים אותו בתנור הוא מתקשה מאוד. תכונות אלה הופכות אותו למרכיב חשוב בתעשיות הקרמיקה, התרופות, לבני הבנייה, הנייר, הקוסמטיקה ועוד. משנות ה-80 ננטשו בהדרגה המחצבות במכתש רמון והותירו עשרות בורות ומרחבים פגועים, שהעלו את הצורך בשיקום השטח.

הקרן לשיקום מחצבות, רשות הטבע והגנים והמועצה המקומית מצפה רמון השלימו את שיקום מחצבות המכתש בשטח של כ-3,300 דונם בתהליך שנמשך יותר מ-15 שנה, שבמהלכו פוזרו בשטח אבנים בגדלים שונים ובצבעים מתאימים, ערוצי ניקוז הוסדרו והונחו תשתיות על פי תפיסות אקולוגיות חדשניות ביותר. בשטחים המשוקמים ניכרים עתה זרימה טובה של מי גשם וחיידוש אטי של מערכות חי וצומח. בתום השיקום הפך המכתש כולו לשמורת טבע מדברית ולגן גיאולוגי, המשלב פעילות תיירותית עם שטחים מוגנים.

המצפור צופה אל המחצבה המשוקמת (איור פנורמי מאפשר לראות את השטח לפני השיקום ואחריו) ואפשר לצפות ממנו גם לעבר תחנת האכלה לנשרי מכתש רמון. מדי פעם מונחים שם פגרים ונשרים החגים מעל יורדים להיוון מהם. הנשרים בישראל נתונים בסכנת הכחדה חמורה בשל הרעלות, התחשמלות, זמינות ואיכות מזון ירודים וציד לא חוקי. הרשות, בסיוע גופים נוספים, מספקת לנשרים מזון נקי מכימיקלים, מתקינה קווי חשמל בטוחים בסיוע חברת החשמל, משחררת פרטים מגרעין הרבייה בשבי ועוסקת בפעולות חינוך והסברה.

מטמורות: כ-300 מטר בהמשך הדרך נראים משמאל פתחיהם של שתי מערות קטנות, המכוסים בקירות אבן בנויים. אלה הן מְטְמוֹרוֹת (בערבית: "מטאמיר"), מקומות שבהם הבדואים נהגו לאחסן ציוד שהכביד עליהם במסעותיהם במדבר.
המפעל: סלע גדול בלב הדרך, כ-400 מטר מהמטמורות, מציין את מקומו של צומת דרכים. מימין לצומת נראה מעין תותח ענק. אפשר להחנות את הרכב בקרבתו. סלעי תצורת משחור שימשו בעבר כחומר

גלם לתעשיית לבנים חסינות אש. הצינור הענק הוא התנור שנותר מן המפעל. בעתיד מתכננים לבנות כאן מרכז מבקרים ומוזיאון מאובנים, אך המקום מרשים מאוד גם בימינו. סמוך למפעל נמצאת דיונת הירח, הבנויה מהחול הססגוני והמרהיב של תצורת חתירה.
המכרה: דרך עפר כבושה יורדת מהצומת שמול המפעל אל מכרות החד"צ. המכרה הגיע עד אופק מי התהום ובחורף נוצר בו על פי רוב אגם. במכרה אפשר יהיה לראות

סלעי תצורת משחור אינם יוצרים שכבה רציפה, אלא מופיעים בעדשות הממלאות חללים ובורות קֶקְסָטִיִים בסלעי הגיר שבהם הן נתונות. זוהי עדות נוספת לכך שסלעים אלה נוצרו בתקופה יבשתית עתירת גשמים, שבה נוצרו בורות ומערות קרסטיות. אפשר לצפות במכרה (ובחורף גשום - באגם) מרחבת החניה שנמצאת כ-400 מטר אחרי הצומת. על פי התכנון, אפשר יהיה "לרחף" מעל למכרה בגשר תלוי שיעבור מרחבת החניה אל קיר המצוק הנגדי של המכרה.